

ZÁKLADATELIA MARXIZMU O MALÝCH SLOVANSKÝCH NÁRODOCH  
PODUNAJSKEJ MONARCHIE V REVOLUČNÝCH ROKOCH 1848-1849

LUDOVÍT H A R A K S I M

HARAKSIM, L.: The establishers of marxism about the role of small Slavonic nations in the monarchy along the Danube river during the revolutionary years 1848-1849. *Historický časopis*, 47, 1, 1999, pp. 33-43, Bratislava.

The author of the present paper deals with Karl Marx and Friedrich Engels' articles published in *Neue Rheinische Zeitung* in Spring 1849 in which small Slavonic nations living in the monarchy along the Danube (Hungary and Austria) were criticized and condemned for their attitude showed in the struggles of 1848-1849. F. Engels considered those nations "nonhistorical" (according to G. W. F. Hegel) and called them "counter-revolutionary" and unable to live. He refused their emancipation activities and he said that they should be assimilated. The author of this paper does not deal with the questions of marxist method in historical research.

History. Slovakia. The establishers of marxism on the role of small Slavonic nations in the monarchy along the Danube river in the years 1848-1849.

Roku 1933 pri príležitosti 50. výročia smrti K. Marxa objavila sa na slovenskom knižnom trhu útlá 43-stránková brožúrka s názvom *Marx a slovenský národ*, ktorej autorom bol L. Novomeský. Úvod do tohto „dielka“ - tak ho označil D. Rapant vo svojich *Dejinách slovenského povstania roku 1848-1849*<sup>1</sup> - napísal V. Clementis, v ktorom doslova uviedol, že touto brožúrou spláca „aspoň zlomok nášho dlhu veľkému tvorčíemu dielu Marxa“.<sup>2</sup> Vydanie tejto brožúry nebolo však len prejavom nejakej pietnej úcty preukázanej tejto osobnosti, ktorá ďalekosiahlo poznamenala dejiny predošlého a nášho storočia. Brožúrka sa mala na jednej strane „vyporiadať“ - to sú slová V. Clementisa - aj „s oboma tábormi slovenského meštianstva“, t. j. s „čechoslováckym“ a „slovensko-nacionalistickým“, ktoré, podľa slov V. Clementisa, „zvádzajú o Štúra boj“ a, na druhej strane, mala „jasným videním marxistickej metódy“ „rozbiť legendy“, ktoré vznikli okolo L. Štúra a „ukázať ich pravé korene a podstatu“.<sup>3</sup>

Bežnou ľudskou rečou povedané, brožúra mala z pozície marxizmu podrobiť kritike L. Štúra a slovenské hnutie v búrlivých rokoch 1848-1849. Nebol to prázdny prísľub. Autor brožúry L. Novomeský, ho do bodky dodržal. D. Rapant o štyri roky neskôr toto „dielko“ s jeho konklúziami odbavil stručným konštatovaním, že hoci oživuje „kus revolučnej problematiky“, nedospelo k jej správne riešeniu, t. j. osvetleniu, jednak „pre svoju svetonázorovú usmernenosť a pre takmer úplnú neznalosť príslušného materiálu“, t. j. prameňov týkajúcich sa slovenského národného pohybu v rokoch 1848-1849.<sup>4</sup> Navyše D. Rapant označil túto brožúrku za tendenčnú, čo bola pravda. Na tomto mieste treba však uviesť, že L. Novomeský a V. Clementis svoje názory na udalosti

<sup>1</sup> RAPANT, D.: *Dejiny slovenského povstania r. 1848-1849*. Diel prvý. Slovenská jar. Dejiny, Martin 1937, úvod s. 13-14.

<sup>2</sup> NOVOMESKÝ, L.: *Marx a slovenský národ (Historické korene oportunity slovenského meštianstva. História povstania slovenského vo svetle marxizmu. Slovania a revolúcia)*, Bratislava 1933, s. 9.

<sup>3</sup> Tamže, s. 10.

<sup>4</sup> Urobil to v úvode *Dejiny slovenského povstania*, s. 13-14.